

2011. NOVEMBER 7. HÉTFŐ

JEREMIÁS PRÓFÉTA KÖNYVE 51,20–40

STEINBACH JÓZSEF

Babilónia bűne és bűnhődése

^{51,20}Kalapácsom voltál, fegyverem. Népeket zúztam veled össze, országokat pusztítottam el.
^{51,21}Összezúztam veled lovat és lovasát, összezúztam veled harci kocsit és kocsisát. ^{51,22}Összezúztam veled férfit és nőt, összezúztam veled öreget és fiatalot, összezúztam veled ifjat és szüzet.
^{51,23}Összezúztam veled pásztort és nyáját, összezúztam veled földművest és ígás állatait, összezúztam veled helytartókat és előljárokát. ^{51,24}Megfizetek Babilonnak és Káldea minden lakójának azért a sok gonoszságért, amelyet a Sionon elkövettek szemetek láttára - így szól az Úr. ^{51,25}Én most ellened fordulok, te rombolás hegye, aki az egész földet rombolod! - így szól az Úr. Kinyújtom a kezem ellened, lehengerítlek a sziklákról, és égő hegygé teszelek! ^{51,26}Nem vesznek belőled sarokkővet és alapkővet, mert elpusztulsz örökre! - így szól az Úr. ^{51,27}Tűzvetek ki hadi jelvényeket az országban, fűjjátok meg a kürtöt a népek között! Indítsátok ellene a népeket, hívjátok ellene Ararát, Minni és Askenáz országait! Nevezetek ki összeírókat, vonultassátok fel a lovasságot, mint roppant sáskahadát! ^{51,28}Indítsátok ellene a népeket, a médek királyait, helytartóit, minden előljároját és az uralmuk alatt álló egész földet! ^{51,29}Megrendül a föld és megvonaglik, mert beteljesednek Babilonon az Úr szándékai, amikor Babilon földjét lakatlan pusztasággá teszi. ^{51,30}Abbahagyták a harcot Babilon vitézei, az erődökbe húzódtak. Odalett a bátorságuk, olyanok lettek, mint az asszonyok. Fölgyújtották Babilon házait, letörték zárait. ^{51,31}Futár futár után fut, és hírnök hírnök után, hírül viszik Babilónia királyának, hogy betörték városába mindenfelől; ^{51,32}birtokba vették a gázlókat, fölgyújtották a nádasokat, a harcosokat rémület fogta el. ^{51,33}Mert így szól a Seregek Ura, Izrael Istene: Olyan lett Babilon leánya, mint a szérű, amikor ledöngölik. Még egy kis idő, és eljön az aratás ideje! ^{51,34}Megevett, tönkretett engem Nebukadneccar, Babilónia királya, üres edénnyé tett. Elnyelt, mint egy sárkány, megtöltötte hasát csemegéimmal, és elűzött engem. ^{51,35}A rajtam elkövetett erőszak szálljon Babilonra - mondja ezt Sion lakója! Vérem Káldea lakóira - mondja ezt Jeruzsálem! ^{51,36}Ezért így szól az Úr: Íme, én perlem peredet, én állok bosszút érted! Kiszáritom tengerét, kiapasztom forrását. ^{51,37}Kóhalommá lesz Babilon, sakálok tanyájává. Pusztává és iszonyatossá lesz, lakatlanná válik. ^{51,38}Együtt ordítanak, mint a fiatal oroszlánok, morognak, mint az oroszlánkölykök. ^{51,39}Mikor fölhevülnek, lakomát készítek nekik, lerészegítem őket, hogy vigadjanak, aludjanak örök álmot, és ne ébredjenek föl! - így szól az Úr. ^{51,40}Vágóhídra viszem őket, mint a bárányokat, mint a kosokat és a bakokat.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Babilon Isten eszköze volt

Babilon az Isten eszköze volt, hogy általa megítélje népét, és a környező népeket. Egy képpel fejezi ezt ki az Ige: Babilon az Isten kalapácsa, fegyvere volt, amellyel népeket zúzott össze

(20). A „nápas” ige szó szerint azt jelenti, hogy darabokra tör. Ezt részletezi is az Ige: Isten összezúzta ítéletének eszközével, Babilonnal, lovat és lovasát, harci kocsit és kocsisát, férfit és nőt, öreget és fiatalot, ifjat és szüzet, pásztort és nyáját, földművest és állatait, helytartókat és előljárokát (20–23).

Babilon visszaélt hatalmával

De ebből a kalapácsból pöröly lett, kikerült Isten kezéből, és összevissza rombolt mindent maga körül. Ezért Isten Babilont is megítéli, azért a sok gonoszságért, amit elkövetett. Az Úr felemeli Babilon ellen a kezét. Az Isten népén elkövetett erőszak visszaszáll Babilonra (35).

Az Úr Babilon ellen indítja a népeket

Isten ismét hívja a nemzeteket, hogy tűzzék ki a hadi jelvényeiket, és induljanak Babilon ellen (27-29): most ők lesznek Isten ítéletének eszközei. A Médekkal, Perzsákkal együtt említi az Ige Ararát, Minni, Askenáz országait. Ararát a mai Örményország területén található, Minni Nyugat-Iránban, Askenáz pedig a kettő között. Mindhárom országban harcias nép élt.

Babilon pusztasággá lett

Babilon királyának futárok hozzák a hírt mindenfelől, hogy betörtek az országba. Aki ellen az Úr emeli fel a kezét, ha az Úr fordul valaki ellen, annak romlása kibeszélhetetlen. Képekkel adja vissza Isten Igéje Babilon pusztulását. Azért annyi itt a kép, hogy Isten ítéletének komolyan vételét, rendkívül súlyos voltát kifejezze az Ige. A támadás nyomán Babilon lakatlan pusztává lett (30-40). Vitézei feladták, abba hagyták a harcot, odalett bátorságuk, visszavonultak az erdőbe. Olyanná lesz Babilon, mint amikor valakit lehengerítenek a szikláról, mint amikor egy erdővel teli hegyet felgyújtanak, mint amikor olyan mérvű a pusztítás, hogy az embereknek még fosztogatni sincs erejük és kedvük a romok között. Babilon pusztulása örök, mert abból nem vesznek többé sarokkövet, azért hogy valaki megpróbálja újjáépíteni (24–26). Babilon aki korábban másokat benyelő sárkány volt, most olyanná lett, mint a gabonatóbla szélén letaposott szérű, amit a gabona tisztításának helyeként tapostak le, mert hamarosan itt az aratás, vagyis az ítélet; olyanná lett Babilon, mint az üres fazék, mint a kiszáritott tenger, a kiapadt forrás, kőhalom és puszta, ahol oroszlánok morognak; mint az a részeges ember, aki úgy leitta magát, hogy abba belehalt, és nem ébredt fel többé; olyanná lett, mint a vágóhídra kényszerített állat, akinek sorsa meg van pecsételve.

Textus: „...kalapácsom voltál...” (Jer 51,20)

Isten figyelmeztetése

Isten figyelmezteti népét a prófétán keresztül! A prófétai hang figyelmeztet **a hit lehetőségére**, miszerint rábízhatunk mindent az Úrra, és értékelhetünk mindent, ami velünk történik, e bizalom függvényében. A prófétai hang figyelmeztet **a feladatra**, amit Isten népére bízott, hogy hassuk át a világot az élő Isten ismeretével és szeretetével.

Továbbá a próféta figyelmeztet **a hűtlenség kísértésére**, amely akkor is, ma is, folyamatosan fenyegeti Isten népét; az „idegen” hatások veszélyére.

Ez a figyelmeztetés konkrét történelmi kontextusban történt akkor (Kr.e. 600 és 588 között), és történik ma is (21. század eleje). Isten Igéje **mindig az aktuális történések között szól**, figyelmeztet és vezet.

Isten ítélete

Isten kijelentése világos, tedd és ne tedd, hogy élj és éltes!!! **Ezért Isten ítélete jogos**, ha letérünk az útról. Olyan ez, mint a modern technika adta **navigációs eszköz**, amely vezet a cél felé, ha letérünk a helyes útról, ad újabb lehetőségeket, újra tervez; de ha ennek ellenére mégsem figyelünk az utasításokra, és folyamatosan másfelé megyünk; vagy vezetés közben a mobilunkon telefonálunk, és szántásra, árokba, vagy szakadékba hajtunk; akkor ennek következményit hordoznunk kell.

Isten ítélete nemcsak „jogos”, hanem „erkölcsös” is, mert ítéletében is megtérésre hív, megadja az újrakezdés lehetőségét, féltő szeretettel teli, egy határig!

Isten megbüntette népét, mert hosszú, és féltő szeretettel teli figyelmeztetés ellenére sem tértek meg hozzá teljesen, és mindig „idegenek” után futkostak. Isten ítéletének eszköze Babilon volt, aki összezúzta Isten népét, és mindent-mindenkit, ami-aki az útjába került (21–23).

Isten ítéletének eszköze

Isten ebben igazságos volt. Ugyanakkor **az igazságot szolgáltató tetteit mégis gonoszságnak nevezi az Úr** (24), nemcsak azért, mert Babilon visszaélt hatalmával, hanem azért is, mert másokat bántani akkor is erkölcstelen, ha jogos. Ezt fogalmazza meg a ma Ige, és ezt hirdeti meg a Hegyi Beszédben a mi Urunk. A jézusi etika egyértelmű: *„ne szállj szembe a gonosszal, hanem annak aki arcul üt jobb felől, tartsd oda a másik arcodat is”* (Mt 5,39). Ezzel Jézus azt mondja, hogy így, ezen a módon szálljunk szembe a gonosszal.

Gyarló emberi módon, emberi logikával tudom csak kifejezni, érzékeltetni a mai Ige üzenetét. Értsük jól! Sokat gondolkozom azon, hogy amikor valaki igazságot szolgáltat a törvény nevében, és valakit joggal hosszú börtönbüntetésre, azaz szenvedésre ítél, akkor ez hogyan hagy nyomot az illető bíró lelkében? **Isten igazságot szolgáltat, de ez az igazságszolgáltatás „nyomot hagy benne”**. Ezért küldte el Krisztust, hogy ezt az „ellentmondást” feloldja.

Az élő hitből mindig a határtalan szeretet erkölcse következik, ami meghalad mindenféle jogot és igazságot. Arról már nem beszélek, hogy ismerem embereket, akik fogást keresnek a másikon, mert mindenkin lehet találni, ha akarunk, és paragrafusokra hivatkozva kicsinálják a másikat. Amit tesznek jogos, de erkölcstelen, mert az indítékok nem hitből fakadnak.

Isten ítéletének akkori eszköze Babilon volt, de Babilon **engedetlen eszköznek** bizonyult! Kalapácsom voltál, fegyverem, mondja az Úr Babilonnak, népeket zúztam össze veled, de most ellened fordulok, és **megfizetek sok gonoszságodért** (24). **Isten ítéletének eszközei voltak a korabeli népek**, Asszíria, később Babilon, majd a Méd-Perzsa birodalom, és részben a környező kis népek is: melynek nyomán **Isten jogos ítéletét** hajtották végre azokon, akik **visszaéltek Istentől kapott hatalmukkal** és javaikkal.

Isten ítéletének méltó eszköze Jézus Krisztus! Jaj nekünk, ha Isten felemeli a kezét ellenünk! Isten megtehetné ezt, jogosan megtehetné, de végső szava mégsem az ítéleté. **Isten végérvényesen nem emelt ránk kezét!** **Isten ítélete irgalmában mutatkozik meg**, mert nincs nagyobb döbbenet, mint amikor **elengedik** a tartozásunkat, vagy **másra vetik** azt: az ember ilyenkor **döbben rá** arra, hogy mennyire eladósodott; aki pedig ilyenkor sem, az valójában az adósságban maradt.

2011. NOVEMBER 7. HÉTFŐ

1TIMÓTEUS 2,1–7

DR. KÓKAI NAGY VIKTOR

Imádkozás minden emberért

^{2,1}Arra kérlek mindenekelőtt, hogy tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért, ^{2,2}a királyokért és minden feljebbvalóért, hogy nyugodt és csendes életet éljünk teljes istenfélelemben és tisztességben. ^{2,3}Ez jó és kedves a mi üdvözítő Istenünk színe előtt, ^{2,4}aki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság megismerésére. ^{2,5}Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus, ^{2,6}aki váltságul adta önmagát mindenkiért tanúbizonyságként a maga idejében. ^{2,7}Azért rendeltettem hírnökül és apostolul - igazat mondok, nem hazudok -, hogy a hitre és az igazságra tanítsam a népeket.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A levél tartalmi részén belül a 2,1–3,16 egy egységet képeznek, amelynek a gyülekezeti élet rendje címet adhatnánk (lásd 3,14–16), így a felosztás csupán a témák váltakozását követi. Első szakaszunk a könyörgéssel, imádsággal

foglalkozik. Már az első mondatban benne foglaltatik a tanítás lényege, amit aztán hat versen keresztül fejt ki az író: imádkozzatok mindenkiért! A szerző ebben a versben az imádságra négy szót használ, melyek jelentése között meglehetősen nehéz különbséget tenni.¹ Nyilván arra nincs most lehetőség, hogy az Istennel folytatott kommunikáció minden formáját pontosan körüljárjuk, ami számunkra sokkal fontosabb, az a tény, írónk egyértelműen arra törekszik ezzel a felsorolással, hogy semmi ne maradjon ki abból, nehogy valaki úgy gondolja, hogy imádkozni még csak-csak, na de könyörögni is mindenkiért? A második vers pedig afelől nem hagy semmiféle kétséget az olvasóban, hogy a „mindenki” alatt valóban mindenki értendő, amibe beletartozik a keresztyénnel egyébként sok esetben akkortájt meglehetősen ellenséges világ² vezetője a király és ennek hű szolgálói is. Az imádkozás a felettünk álló, még ha ellenséges hatalomért is, ószövetségi megal-

¹ Balázs K. könyörgésről, imádságról, közbenjárásról és hálaadásról beszél (lásd προσευχή). J. Roloff véleménye szerint itt két, jelentsében hasonló párról lenne szó (i.m. 113k).

² Egyáltalán nem mellékes, hogy a pásztori leveleket 100 körül fogalmazták meg, vagyis abban a korban, amikor Domitianus a császár (81–96), akinek abszolutizmusra való törekvése (saját maga és családtagjai istenként való tisztelése) nyilván hatalmas teherként nehezedett a keresztyénekre (a témához lásd Schnelle, 373k).

pozását a hellenista zsidóság értelmezésében a Jer 29,7 adja.³ A vers második felében megjelenő cél, miszerint a keresztyén közösség meglelje nyugalmát és istenfélelemben élhessen, egyértelműen nem a világtól elzárkózásra utal, mintha azt mondaná a levél írója, hogy csak hagyjanak békén bennünket és mi jó megleszünk a közösségünkben. Ennél jóval többről van szó, hiszen a keresztyénség lételeme a misszió. A vágyott, ideális „istenfélelem⁴ és tisztesség” aktív cselekvést jelöl, amit a 4. vers tesz egyértelművé: „minden ember üdvözljön”! Van azonban a felsőbbségért való imádkozásnak még egy nagyon fontos megalapozottsága, megszólal benne ugyanis az a bizalom, hogy a gyülekezet(ek) van(nak) annyira kedves(ek) Isten előtt, hogy hatalmában áll még a világtörténelmet is úgy irányítani, hogy a keresztyén közösségek megleljék abban a békéjüket és nyugalmukat.⁵

A radikális követelményt teológiai megalapozás követi, majd ismét az apostolra való emlékezés zárja a fejezetünket. Fontos észrevenni, hogy a 3–7 versek tulajdonképpen az 1 vers gondolatát fejtik ki, a 2 vers témája csak erre az egy mondatra korlátozódik, ami megengedi azt a feltételezést, hogy ezzel egy mellékmotívumot szőnek bele a mondanivalóba.⁶ A gyülekezet létének legfontosabb következménye – ahogy fentebb utaltunk rá – hogy mindenki üdvözljön, konkrétan ez azt jelenti, hogy mindenki megismerje az igazságot, aminek a forrása az egészséges tanítás lesz (lásd 1Tim 1,10).

Az 5–6a versekben valószínűleg egy tradíció kerül feldolgozásra, ami feltehetőleg az istentisztelet-ről származó akklamáció lehetett (klasszikus példája ennek 1Kor 8,6).⁷ Kifejezetten érdekes J. Jeremias felvetése ehhez kapcsolódóan, aki úgy véli, hogy ezekben a versekben egy gyülekezeti hitvallás jelenik meg, amiben a keresztyénség megvallja az egy Istenbe és az egy közbenjáróba

³ Olvasva ezeket a sorokat eszünkbe juthat a Róm 13. De ne felejtjük el, hogy ebben az esetben nem az engedelmességről van alapvetően szó, hanem az imádságról. Kortörténeti elemként emlékezzünk arra a tényre, hogy a zsidók, amíg állt a Templom, naponta mutattak be áldozatot a császár jó sorsáért, noha egyáltalán nem volt közkedvelt személynek tekinthető. Mint ahogyan a hellenista zsidóság is imádkozott a város és az ország pogány vezetőiért (lásd Roloff, 115k).

⁴ Az εὐσέβεια kifejezés a pásztori levelek központi gondolatává válik – a korábbi iratokban nem, vagy csak marginálisan (lásd ApCsel) jelenik meg. A kifejezés a hellenista etikából származik, az isteni hatalom tiszteletéhez kapcsolódott, szó szerint: „jól(helyesen), a gyakorlatban megnyilvánuló, megélt istenesség, istenfélelem, kegyesség” (Balázs). Ellentétpárja az ἀσεβεια volt. A szó tartalmát leginkább a keresztyének életvezetésével adhatnánk vissza, tehát magában foglalta a mindennapi életet is. „A keresztyén egzisztencia nem csupán a hit és szeretet punktuális cselekedeteiben realizálódik, hanem egy az egész életet magában foglaló történet.” (Roloff, 119).

⁵ Jeremias, 20.

⁶ Roloff, 109.

⁷ J. Roloff véleménye szerint, egy olyan eseményre utal ez az akklamáció, amelyben a gyülekezet valóban megtapasztalhatja Isten univerzális üdvakarátát, vagyis az eucharisziára (i.m. 120.). J. Jeremias is támogatja ezt az elképzelést, de ő állítja megalapozottságát abban látja, hogy mivel itt egy korai gyülekezeti tradícióról van szó, az nagy valószínűséggel eucharisztikus alkalom lehetett, „amely a legbensőségesebb kifejeződése az eleven gyülekezeti életnek” (i.m. 19).

vetett hitét, amely közbenjáró⁸ személyét és munkáját a Mk 10,45 par. logionjának feldolgozásával adja vissza.⁹ Itt hálaadás és hitvallás formájában jelenik meg a teljes világot megcélzó misszió feladata, ami megalapozását Krisztus Jézus tettében nyeri el, aki „váltságul adta magát *mindenkiért*”. Összegzőképpen elmondható, hogy a gyülekezet missziós feladata háromszoros megalapozást nyer: teológiát, szóteriológiát és üdvtörténetit.

⁸ Μεσίτης – az a személy, aki középen áll, aki két egymástól különböző fél, vagy társaság között közvetít (Balázs). Jézusra vonatkoztatva csak itt és a Zsid-ban találkozunk ezzel a kifejezéssel, ezen kívül is csak a Gal-ban, de ott Mózesre vonatkozik (Philo is Mózesre alkalmazza – Mózes élete II. 166.).

⁹ Jeremias, 20.

1. Sokszor alapvető kérdésnek tűnik számunkra, hogy milyennek látjuk a körülöttünk levő világot? Ellenségesnek? Semlegesnek? Barátságosnak? Esetleg még támogatja is a keresztyén egyházakat? De valóban olyan fontos lenne ez a kérdés? Valóban a világ aktuális hozzánk való viszonyulása meghatározó kell legyen a gyülekezet életében? A pásztori

levelek gyülekezetei számunkra elképzeltetlen üldözések között töltötték mindennapjaikat. Nem csupán a „nagy politika”, de a városok polgársága sem volt kellemes közeg a keresztyéneknek. Mégsem ehhez mérten akarják látni saját sorsukat.

2. Sok esetben veszítjük el a lendületünket a bizonyágtételben és a világ felé való kommunikációban. Gyakran esünk bele abba a hibába, hogy bezárkózunk a gyülekezeteinkbe, mert – valljuk be – ez sokkal kényelmesebb, mint meggyőzni az embereket a megváltás csodájáról. Sokkal kényelmesebb, mint alkalmanként falakba ütközni, kellemetlen tapasztalatokkal gazdagodni, elutasítva lenni. Nem keressük az új lehetőségeket, hogy elérjük az embereket, kifejezetten nehezen újulunk meg, ami református voltunkra való tekintettel különösen furcsa. Kevesebben vagyunk a gyülekezetben – ugyan nem örülünk mi ennek, de mi legalább nagyon szeretjük egymást és nincsenek nézeteltérések sem...

3. A pásztori levelek gyülekezetei, annak ellenére, hogy velük szemben a világ valóban ellenségesen lépett fel, mégsem adják fel ezt a mindent eldöntő igényt, hogy gyakorolják a missziót. Mert nem lehet, hogy a világ ne tudja meg és a gyülekezet életén, a mi életünkön ne lássa, hogy az igazság megismerhető és a megváltás mindenkinek nyitott lehetőség. Ezt pedig fel kell mutatni, meg kell keresni az alkalmat és az eszközt erre. Ha a régi „elérési útvonalak” nem működnek újakat kell találni. Ha erről lemondunk, elfelejtjük azt, hogy az akkori gyülekezetek „csak azért is...” mentalitásának köszönhető a mi létünk is, hogy ott, akkor, ők nem adták fel!